

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
САТМЫШ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

КАРАРЫ

2021 ел, 9 август

№ 45

**Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Сатмыш авыл жирлеге Советы
депутаты статусы турында нигезләмә хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Сатмыш авыл жирлеге Советы карар итте:

1. Апас муниципаль районының Сатмыш авыл жирлеге депутаты статусы турында кушымтада бирелгән Нигезләмәне расларга.

2. Түбәндәгеләрне үз көчләрен югалткан дип танырга:

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Сатмыш авыл жирлеге Советының 2017 елның 7 августындагы 775 номерлы «Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Сатмыш авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында Нигезләмә хакында» карары;

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Сатмыш авыл жирлеге Советын 2018 елның 10 сентябрэндәге 118 номерлы «Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Сатмыш авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» турында карары;

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Сатмыш авыл жирлеге Советын 2019 елның 11 апрелендәге 153 номерлы «Апас муниципаль районы Сатмыш авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» турында карары;

«Апас муниципаль районының Сатмыш авыл жирлеге советы депутаты статусы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» 2019 елның 13 декабрэндәге 182 номерлы Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Сатмыш авыл жирлеге Советы карары;

«Апас муниципаль районының Сатмыш авыл жирлеге советы депутаты статусы турында нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» 2020 елның 20 гыйнварындагы №189 номерлы Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Сатмыш авыл жирлеге Советы карары;

«Апас муниципаль районының Сатмыш авыл жирлеге советы депутаты статусы турында нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» 2021 елның 3 мартындагы 25 номерлы Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Сатмыш авыл жирлеге Советы карары;

«Апас муниципаль районының Сатмыш авыл жирлеге советы депутаты статусы турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» 2021 елның 14 апрелендәге 31 номерлы Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Сатмыш авыл жирлеге Советы карары.

3. Өлеге карарны мәгълүмат стендларында, Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталында бастырып чыгарырга һәм жирлек бүлегендә Апас муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга.

4. Өлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Сатмыш авыл жирлеге башлыгы Р.Р.Сибгәтовага йөкләргә.

Сатмыш авыл жирлеге Башлыгы

Р.Р.Сибгәтова

Апас муниципаль районының Сатламыш авыл җирлеге советы депутаты статусы нигезләмәсе

Статья 1. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Сатламыш авыл җирлеге Советы депутаты

Депутат - җирлекнең вәкилләккә органы - Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Сатламыш авыл җирлеге Советы әгъзасы (алга таба - Совет).

Статья 2. Депутатның вәкаләтләре чоры

Депутатның вәкаләтләре чоры Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Сатламыш авыл җирлеге Уставы (алга таба - җирлек уставы) белән билгеләнә.

Депутатның вәкаләтләре аны сайлаган көннән башлана һәм яңа чакырылыш җирле үзидарәсенә сайланулы органы эшли башлаган көннән туктатыла.

Статья 3. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутатның вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләге белән отставка;
- 3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;
- 5) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;
- 6) Россия Федерациясенән даими яшәү урынына чыгу;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгын йә чит ил гражданлыгын туктату - аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланьрга, чит ил гражданлыгы (ярдәмгә алу) яисә чит ил гражданы яисә чит ил гражданы территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ булырга хокуклы, аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланьрга, чит ил гражданы яисә чит ил гражданы яисә Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсе нигезендә җирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы булган чит ил гражданы яисә чит ил гражданының даими яшәү хокукын раслаучы башка документ булырга, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара килешүендә башкасы каралмаган булса;
- 8) сайлаучылар тарафыннан туктату;
- 9) тиешле җирле үзидарә органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
- 9.1) хәрби хезмәткә чакыру яисә аны алыштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә юлламалар;
- 10) әлегә Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

2. Депутатның вәкаләтләре әлегә Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла.

3. Совет депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында Советның карары вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, ә бу нигез Совет сессияләре арасында барлыкка килсә, - мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча.

Татарстан Республикасының югары вазыйфаи заты (Татарстан Республикасы дэүлэт хакимиятенәң югары башкарма органы жітәкчесе) муниципаль берәмлек вәкиллекле органы депутатының вәкаләтләрен вақытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләренә вақытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн әлеге гаризаны муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органына кергән көн була.

Статья 4. Депутат таныклыклары һәм күкрәк билгеләре

1. Депутат аның Совет депутаты шәхесен һәм вәкаләтләрен раслаучы төп документы булган таныклыгына, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дәвамсында куллана торган күкрәк билгесенә ия.

2. Депутатның таныклыгы Татарстан Республикасы дэүлэт хакимияте органнарына, жірле үзидарә органнарына тоткарлыксыз йөрү, шулай ук, милек рәвешләренә бәйсез рәвештә, жірле бюджет акчалары исәбенән тулысынча яисә өләшчә финанслана торган йә салымнар һәм мәжбүри түләүләр түләү буенча ташламаларга ия, йә жірле үзидарә органнарын гамәлгә куючылар сыйфатында булган оешмаларга тоткарлыксыз йөрү хокукын бирә торган документ булып тора.

5 Статья. Депутат тарафыннан үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутатка үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

2. Совет депутатлары үз вәкаләтләрен, кагыйдә буларак, даими нигездә башкармыйлар.

Депутат эшчәнлеген даими булмаган нигездә башкаручы, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара, устав белән билгеләнгән очрактардан тыш.

3. Совет депутаты үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыру өчен даими рәвештә эш урынын (вазыйфасын) саклап калу гарантияләне, аның дәвамлылыгы Татарстан Республикасы законы нигезендә жірлек уставы белән билгеләнә һәм тулаем алганда аена ике һәм аннан да күбрәк эш көне төзи алмый.

4. Совет депутаты «Россия Федерациясендә жірле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очрактардан тыш, башка муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты яисә башка муниципаль берәмлекнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен бер үк вақытта башкара алмый.

5. Депутатларның, жірле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларының, жірле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларының аларны жінаять яисә административ жаваплылыкка тартканда, аларны тоткарлаганда, кулга алганда, тентүдә, сорау алганда, аларның жінаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләренә карата башка жінаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылуда хокуклары гарантияләре, шулай ук депутатларга, жірле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларына, алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны, аларның багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары белән шөгыйльләнүче жірле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларына карата оператив-эзләнү чаралары үткөрелгәндә, аларга караган документлар белән исәпкә алынганда федераль законнар белән билгеләнә.

6. Депутат, жірле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жірле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты әйтелгән фикер, тавыш биргәндә чагылдырылган позиция һәм депутат, жірле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жірле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аларның вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, жінаять яисә административ жаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә жірле үзидарәнең сайланулы органы депутаты, әгъзасы, жірле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты тарафыннан халык алдында

кимсетүләр, яла ягу яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга жибәрелгән очрақларга кагылмый.

Статья 6. Депутатның эшчәнлеге

1. Депутат эшчәнлеге рәвешләренә түбәндәгеләр керә:

а) Совет утырышларында катнашу;

б) даими һәм вакытлы комиссияләр, Советның эш төркемнәре эшендә катнашу;

в) район Советы карарлары проектларын кертү;

г) депутат гарызнамәсен кертү;

д) дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, ижтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфаи затларына тәкъдимнәр кертү;

е) депутат мөрәжәгатен жибәрү;

ж) сайлаучылар белән эш алып бару;

з) фракцияләр һәм Советта башка депутат берләшмәләре эшендә катнашу.

2. Депутатның эшчәнлеге шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы Конституциясендә, Татарстан Республикасының башка законнарында каралган башка рәвешләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

7 Статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятиеләр, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучылар мөрәжәгатен карый, гражданны кабул итә, дәүләт хакимиятенә тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук аена кимендә бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

3. Депутат сайлаучыларга алар белән очрашулар вакытында, шулай ук масса күләм мәгълүмат чаралары аша үз эшчәнлеге турында мәгълүмат бирә.

Депутатның сайлаучылар белән очрашулары биналарда, махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук йорт эчендәге территорияләрдә уздырыла. Бу очракта аларны үткөрү тормыш-яшәешне тәмин итү, транспорт яисә социаль инфраструктура, элемент объектлары эшчәнлеге бозылуга, жәяүлеләр һәм (яисә) транспорт чаралары хәрәкәтенә комачаулар булдыруга йә гражданның торак урыннарына яисә транспорт яисә социаль инфраструктура объектларына керүенә китермәскә тиеш.

Жирлекнең жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен махсус бирелгән урыннарны билгелиләр, шулай ук жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен бирелә торган биналарның исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

Депутатның гавами чара рәвешендә сайлаучылар белән очрашулары жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә үткөрелә.

4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү чараларын күрә:

- алардан кергән тәкъдимнәренә, шикәятләренә карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләренә дәрәс хәл итүгә булыша;

- гражданны кабул итә;

- ижтимагый фикерне өйрәнә һәм кирәк була калса, тиешле дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр кертә.

Статья 8. Депутат этикасы кагыйдәләрен депутат буларак үтәү

1. Депутат депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш:

1) Советта билгеләнгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә;

2) депутат эшчэнлегенә бәйле булмаган максатларда конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләргә фаш итмәскә һәм файдаланмаска;

3) шәхсән яисә якин туганнарына кагылышлы мәсьәләләргә хәл иткәндә җирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм граждандар эшчэнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмаска;

4) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык үз-үзеңне тотыштан тыелырга, шулай ук аның абруена яисә Совет абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы хәлләрдән качарга;

5) вазыйфаи бурычларны үтәгәндә мәнфәгатьләр конфликтна китерә торган яисә китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы барлыкка килгәндә, муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә хәбәр итәргә, шулай ук мондый конфликтны булдырмау яисә җайга салу чараларын күрергә тиеш.

2. Депутат этикасы бозылган очракта депутат үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә Совет кушуы буенча тиешле комиссия тарафыннан карала.

9 Статья. Депутатның Совет, Совет комиссияләре эшендә катнашуы

1. Депутат Совет утырышларында шәхсән үзе катнаша.

<https://internet.garant.ru/-/document/8162809/entry/1002>. Депутат Совет утырышын уздыру вакыты һәм урыны, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында вакытында хәбәр итә, шулай ук Советның регламенты нигезендә әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны ала.

Совет утырышында катнашу мөмкин булмаганда, депутат бу хакта алдан ук Совет аппаратына хәбәр итә.

3. Депутат түбәндәгеләргә хокуклы:

1) комиссиядә һәм тиешле вазыйфаларга Советта сайларга һәм сайланырга;

2) Советка карау өчен мәсьәләләр тәкъдим итәргә;

3) Совет тарафыннан сайлана (билгеләнә торган, килештерелә торган) вазыйфаи затларны тәү мәсьәләләргә буенча фикер әйтергә;

4) хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә Советның хокукый актлары проектларын кертәргә;

5) көн тәртибе, карау тәртибе һәм тикшерелә торган мәсьәләләрнең асылы, карарлар проектларына һәм Советның башка актларына тәэсирләр кертү;

6) Совет утырышында теләсә кайсы органның яисә Совет карамагындагы вазыйфаи затның чираттан тыш хисабын яисә мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертәргә;

7) билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) Совет утырышларында, аның фикеренчә, иҗтимагый әһәмияткә ия граждандарның мөрәҗәгатьләрен игълан итү;

9) үз тәкъдимнәреңне һәм тавыш бирү мотивларын нигезләп чыгыш ясарга, белешмәләр һәм аңлатмалар бирергә;

Совет утырышлары беркетмәләренә эчтәлеге белән танышырга.

4. Совет утырышында депутат әйткән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Советның тиешле комиссиясе тарафыннан карала һәм тикшерелә.

5. Депутат Совет комиссияләре эшендә шәхсән катнаша, комиссия әгъзасы булып тора, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр һәм карарлар кабул итүдә катнаша.

6. Депутат үзе әгъзасы булмаган комиссияләр эшендә катнашырга, тәкъдимнәр кертәргә, карала торган мәсьәләләр буенча фикер алышуда һәм киңәш бирү тавышы хокукына ия карарлар кабул итүдә катнашырга мөмкин.

7. Депутат үз компетенцияләре чикләрендә Совет һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

8.Жәзаларны үтәү нәтижәләре турында депутат Советка яисә аның комиссиясенә хәбәр итә.

10 Статья. Депутатның бурычлары

1.Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, жирлек Уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәргә;

2) гражданның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәмин итәргә;

3) даими рәвештә, айга кимендә бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итәргә;

4) оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә гражданның, оешмаларның, иҗтимагый берләшмәләренең, дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының мәрәжәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергә;

5) очрашуларда турыдан-туры сайлаучылар алдында хисап тотарга, шулай ук үзләренең эшләре турында масса күләм мәгълүмат чаралары аша елына бер тапкырдан да ким булмаган мәгълүмат бирергә;

6) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләрен үтәргә;

7) дәүләт серен һәм закон белән саклана торган башка серне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган гражданның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышлы белешмәләренә фаш итмәскә.

.Депутат 2008 елның 25 декабрненән "Коррупциягә каршы торы турында" N 273-ФЗ Федераль законы һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрен, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш. Депутатның, жирле үзидарәнең сайланулы органы эгзасының, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затының вәкаләтләре «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында» 2012 елның 3 декабрндәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булмауны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә вакытыннан алда туктатыла.

Авыл жирлеге депутаты муниципаль вазыйфасын биләүче һәм даими булмаган нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы зат депутат булып сайланган, аңа вакантлы депутат мандатын тапшырган яисә даими нигездә вәкаләтләрен гамәлгә ашыру туктатылган көннән алып дүрт ай эчендә керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшыра, шулай ук белешмәләр (хисап чоры) тапшыру елыннан алдагы һәр ел эчендә, 2012 елның 3 декабрндәге 230-ФЗ номерлы Федераль законның 3 статьясындагы 1 өлешендә каралган алыш-бирешләрен хисап чоры дәвамында башкарылган очракта, "Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп торы турында" дигән белешмә бирә. Хисап чоры дәвамында мондый килешүләр башкарылмаса, күрсәтелгән зат бу хакта "муниципаль вазыйфа яисә контракт буенча жирле администрация башлыгы вазыйфасын биләүгә дегъва кылучы гражданның керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирү тәртибе турында" 2017 елның Татарстан Республикасы Законының 2 статьясындагы 2 өлешендә каралган махсус мәгълүмат ресурсын кулланып хәбәр итү юлы белән Татарстан Республикасы Президентына хәбәр итә. , контракт буенча жирле администрация башлыгы вазыйфаларын биләүче йә жирле администрация башлыгы

вазыйфаларын биләүче затлар исемлеген раслау турында " Татарстан Республикасы Законына кушымта нигезендә эшли. Хәбәрнамә, шулай ук белешмәләр (дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп торы турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль законның 3 статьясындагы 1 өлешендә каралган алыш-бирешләрнең хисап чоры дәвамында башкарылган очракта) Татарстан Республикасы дәүләт граждан хезмәткәрләре керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшыру өчен билгеләнгән срокта бирелә.

Авыл җирлеге Советы депутаты муниципаль вазыйфасын биләүче һәм даими нигездә үз вәкаләтләрен башкаручы зат тарафыннан имзаланган кәгазь чыганактагы хәбәрнамәнең күчәрмәсе тиешле муниципаль районда (шәһәр округында) коррупция һәм башка хокук бозуларны профилактикалау эше өчен җаваплы вазыйфаи затка җибәрелә һәм законнар нигезендә сакланырга тиеш.

4. Депутат аңа федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль берәмлек уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йөкләнгән башка бурычларны үти.

5. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат (авыл җирлеге Советы депутатларының муниципаль вазыйфаларын биләүче һәм даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы затлардан тыш) ел саен Татарстан Республикасы дәүләт граждан хезмәткәрләре тарафыннан керемнәр, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләр тапшыру өчен билгеләнгән срокта түбәндәгеләрне тапшыра:

1) хисап чорында (1 гыйнвардан 31 декабрьгә кадәр) барлык чыганақлардан алынган керемнәре (акчалата бүлекләүне, пенсияләрне, пособиеләрне, башка түләүләрне дә кертеп) турында белешмәләр, шулай ук хисап чоры ахырына (31 декабрьгә) милек хокукындагы мөлкәте турында һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр;

2) хисап чорында (1 гыйнвардан 31 декабрьгә кадәр) алган хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының барлык чыганақлардан (хезмәт хакын, пенсияләрне, пособиеләрне, башка түләүләрне кертеп) керемнәре турында белешмәләр, шулай ук алар милек хокукында булган мөлкәт турында һәм хисап чоры ахырына (31 декабрьгә) торышы буенча мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр;

3) җир кишәрлеге, башка күчәмсез мөлкәт объекты, транспорт чарасы, кыйммәтле кәгазьләр (оешмаларның устав (тупланма) капиталларындагы катнашу өлешләре, пайлар), цифрлы финанс активлары, хисап чорына цифрлы валюта (1 гыйнвардан 31 декабрьгә кадәр) сатып алуға кагылышлы алыш-биреш буенча үз чыгымнары турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының чыгымнары хакында белешмәләр, әгәр мондый алыш-бирешләрнең гомуми суммасы хисап чорына кадәрге соңгы өч елда шушы затның һәм аның хатынының (иренең) гомуми керемнән артып китсә һәм әлеге алыш-бирешләрне башкару чыганақлары хакында.

6. Үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дәрәс булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшырган җирле үзидарә органы депутатына, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, әгәр әлеге белешмәләрне бозуның җитди булмавы ачыкланса, түбәндәге җаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин:

1) кисәтү;

2) җирле үзидарәнең сайланулы органы депутатын муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органында, җирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфасыннан азат итү, аның вәкаләтләре чоры тәмамланганчыга кадәр, җирлек Советында вазыйфа биләү хокукынан мөхрүм итү;

3) даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашырудан азат итү, аның вәкаләтләре вакыты беткәнчегә кадәр даими нигездә вәкаләтләрен гамәлгә ашыру хокукыннан мәхрүм итү.;

4) үз вәкаләтләре чоры туктатылганчы җирлек Советында, җирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфалар биләүне тыю;

5) вәкаләтләр вакыты тәмамланганчы даими нигездә вәкаләтләрен үтәүне тыю.

7. Депутатка, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасына, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына карата әлеге статьяның 6 пунктында күрсәтелгән җаваплылык чараларын куллану турында карар кабул итү тәртибе Татарстан Республикасы законы нигезендә муниципаль хокукый акт белән билгеләнә.

8. Даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутат түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) эшмәкәрлек эшчәнлегә белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыйльләнергә;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия белән идарә итүдә, һөнәри берлек органы, шул исәптән җирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, башка иҗтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми җыелышында, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашу;

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән җирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының гомуми җыелышында катнашу (конференция), түләүсез нигездә катнашу, Россия Федерациясе субъекты законында билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе субъектының югары вазыйфаи затына (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесенә) алдан белдерү кәгазе белән;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре советында, башка муниципаль берәмлекләренең берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында җирлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) җирлек исемнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актлар нигезендә җирлекнең идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә җирлек мәнфәгатьләрен түләүсез тәкъдим итү;

д) федераль законнарда каралган башка очраklar;

3) мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗат эшчәнлегеннән тыш бүтән түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә. Шул ук вакытта укытучылык, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм граждандлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый;

4) Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләренең идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, башка органнары составына керергә.

9. Даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашыручы җирле үзидарәнең депутат, сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты граждандык, административ яисә җинаять эше буенча йә административ хокук бозу турындагы эш

буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллек очраklarыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

11 статья. Депутат сорауы

1. Совет утырышларында депутат жирлек башлығына, жирле үзидарә органнары житәкчеләренә, Совет компетенциясенә керә торган мәсьәләләр буенча һәм үзенә депутат эшчәнлегә мәсьәләләре буенча Совет тарафыннан төзелә яисә сайлана торган башка органнар житәкчеләренә запрос белән мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат гарызнамәсе язма яисә телдән формада кертелә һәм рәислек итүче тарафыннан игълан ителә.

3. Депутат таләбе жиберелгән орган яисә вазыйфаи зат аңа телдән жавап (Совет утырышында) яисә язма рәвештә аны алган көннән соң 15 көннән дә соңга калмыйча яисә Советта билгеләнгән башка сroкта бирергә тиеш. Жавап депутат гарызнамәсе жиберелгән орган житәкчәсе яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имзаланырга тиеш.

4. Сорау инициаторы гарызнамәдә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнашу хокукына ия. Аларны карау көне турында гарызнамә инициаторына алдан хәбәр ителергә тиеш, әмма тиешле орган утырышы көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча.

12 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

1. Советның вазыйфаи затлары Советка кергән документлар белән депутатның Регламентында билгеләнгән тәртиптә тәэмин ителәр.

2. Депутатның үз эшчәнлегенә бәйле мәсьәләләр буенча мөрәжәгать итүендә дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, ижтимагый берләшмәләргә һәм оешмаларга күрсәтелгән органнарның, берләшмәләрнең һәм оешмаларның вазыйфаи затлары кичектергесез (ә өстәмә материаллар алу кирәк булганда - мөрәжәгать алынган көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча) шушы мөрәжәгәткә жавап бирә һәм соратылган документларны яисә дәүләт сәре булмаган белешмәләрне тапшыра.

3. Әгәр өстәмә тикшерү үткөрү яисә нинди дә булса өстәмә материалларны теркәү кирәк булса, әлегә статьяның 2 пунктында күрсәтелгән вазыйфаи затлар бу хакта үзләренә мөрәжәгать иткән Совет депутатына хәбәр итәргә тиеш.

4. Депутат массакуләм мәгълүмат чараларында үз эшчәнлегә мәсьәләләре буенча чыгыш ясарга хокуклы.